Almere college

samen voor iedereen

Bovenschools beleidsplan Lees- en/of spellingproblemen 2025-2028

Inhoudsopgave

1. Inleiding 3
2. Rijksoverheid: referentieniveaus 3
3. Almere College, ontmoetingsschool, visie en missie 4
4. Aanbevelingen vanuit intern onderzoek 5
5. Ondersteuningsniveaus 6
6. Samenwerkingsverband en schoolondersteuningsplan 9
7. Inrichting ondersteuningsniveau (ON) (1 en 2), 3 en 4 in leerjaar 1 en 2 10
8. Arrangement na ON4: wel/geen diagnose dyslexie 13
9. Concrete afspraken n.a.v. aanbevelingen 14
10. Stroomschema bij ondersteuning 15
11. Stroomschema bij een diagnose dyslexie 16

1. Inleiding

In mei 2023 is door het management van het Almere College gevraagd aan de binnen de stichting werkzame gedragswetenschappers om met een voorstel tot een eenduidig bovenschools beleidsplan voor lees- en/of spellingproblemen te komen. De Nederlandse taal omvat de domeinen:

- mondelinge taalvaardigheid (gesprek voeren, luisteren en spreken);
- leesvaardigheid (onder andere zakelijke en literaire teksten lezen);
- schrijfvaardigheid (bijvoorbeeld een opstel of sollicitatiebrief schrijven);
- begrippenlijst (bijvoorbeeld kennis van begrippen als klinker, zelfstandig naamwoord of spreekwoord) en
- taalverzorging (taal correct toepassen).

In dit beleidsplan ligt de nadruk op de domeinen leesvaardigheid en taalverzorging. Er wordt ingegaan op de interventies, diagnostiek en begeleiding bij leerlingen met (vermoedens van) ernstige lees- en spellingproblemen en dyslexie.

Binnen het Almere College Kampen en Dronten zijn op de verschillende locaties diverse plannen rondom de basisvaardigheden en dyslexie in omloop. Deze zijn door de gedragswetenschappers verzameld en doorgenomen. Vervolgens is er een gesprek gevoerd met de rectoren en de bestuurder van het Almere College. Daarin is besproken dat het wenselijk is dat er, naast de plannen rondom het versterken van de basisvaardigheden, bovenschools een plan komt voor leerlingen die meer ondersteuning nodig hebben op het gebied van taal.

Om deze ondersteuning en de bijbehorende doelgroep meer te kunnen duiden hebben de gedragswetenschappers met medewerkers van het Almere College met taalbeleid in hun takenpakket gesproken, is er een brainstormsessie uitgevoerd en is er een eerste stroomschema ontstaan. Dit stroomschema, samen met de al aanwezige plannen is de basis van dit bovenschools beleidsplan.

De geraadpleegde plannen:

- Dyslexieplan 2023-2024 van een docent Nederlands locatie Marinus Post
- Ernstige lees- en spellingproblemen of dyslexie 2022 van een docent Nederlands locatie het Perron
- Dyslexieprotocol Almere College Dronten 2022-2023 van de lees/spellingspecialistes en de orthopedagoog-generalist
- Schoolondersteuningsplan 2022-2025, Almere College Kampen-Dronten
- Strategisch beleidsplan 2021-2025, Almere College Kampen-Dronten

2. Rijksoverheid: referentieniveaus

De rijksoverheid[1] hanteert voor het onderwijs in Nederland referentieniveaus voor taal en rekenen. De referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen schrijven voor, wat leerlingen moeten kennen en kunnen op het gebied van taal en rekenen. De referentieniveaus gelden voor het basisonderwijs, speciaal onderwijs, voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs (mbo).
Alle referentieniveaus samen vormen het referentiekader voor taal en rekenen. Dit referentiekader vormt de basis van het onderwijs in de Nederlandse taal en rekenen.

[1] Bron: https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/taal-en-rekenen/referentiekader-taal-en-rekenen

Voor zeer moeilijk lerende (zml) of meervoudig gehandicapte (zml-mg) leerlingen gelden geen referentieniveaus.

Wanneer er wordt gesproken over functionele geletterdheid dan gaat het over het vermogen om te lezen en te schrijven om kennis en informatie uit teksten te kunnen gebruiken. Dit is het uiteindelijke doel van lees- en spellingonderwijs. Leerlingen behalen hiervoor op genormeerde toetsen een 1F niveau. Het fundamentele niveau (1F-niveau) is de basis die zo veel mogelijk leerlingen moeten beheersen. Het streefniveau (1S-niveau) heeft iedereen nodig om in de maatschappij mee te kunnen doen.

Voor leerlingen in het basisonderwijs, voortgezet onderwijs en mbo gelden de volgende eindniveaus:
- (speciaal) basisonderwijs en speciaal onderwijs: rekenen 1F en 1S en taal 1F en 2F;
- praktijkonderwijs: rekenen 1F en taal 1F;
- vmbo: rekenen 2F en taal 2F;
- havo: rekenen 3F en taal 3F;
- vwo: rekenen 3F en taal 4F.

3. Almere College, ontmoetingsschool, visie en missie

Het Almere College is een ontmoetingsschool. Dat betekent dat we belangstelling hebben voor elkaar, we elkaar beter willen leren kennen en dat we er samen een mooie schooltijd van maken. Dit doen we vanuit verschillende kernwaarden, namelijk Samen, Groei en Vertrouwen (Almere College, 2021).
Op de verschillende locaties[2] is er verschil in beleid en in omgang met de leerlingen die (ernstige) lees- en/of spellingproblemen of dyslexie hebben. Dit verschil blijkt onder andere uit het schoolplan Kampen (Almere College Kampen, 2021) en het schoolplan Dronten (Almere College Dronten, 2020) met de daarbij horende ondersteuningsplannen. Zo biedt één locatie in Dronten wel begeleiding aan op ON3, maar bieden de andere locaties in Dronten en Kampen dit niet. Of is er op één locatie in Kampen een remedial teacher (RT'er) aanwezig geweest in het verleden, maar op de andere locaties in Kampen en Dronten niet.

De visie van het Almere College op dyslexie en geletterdheid is dat *elke leerling recht heeft op goed en inspirerend onderwijs, dat iedereen de mogelijkheid krijgt om te leren op zijn eigen niveau.* Om dit voor leerlingen met dyslexie te realiseren is het dyslexieprotocol van kracht (Almere College Dronten, 2022 en Dyslexieplan locatie Marinus Post 2023-2024).
In het schoolondersteuningsplan (SOP) staat omschreven dat het onderwijs- en ontwikkelingspotentieel van de leerling centraal staat. '*Het is de ambitie de leerlingen te ondersteunen in het ontdekken van dat potentieel en het bereiken van de daarbij behorende doelen.*'

Om kansen voor leerlingen in de maatschappij te vergroten is het van belang dat ze tenminste functioneel geletterd zijn. Uit een onderzoek uitgevoerd in 2021[3] blijkt dat leerlingen met een lager economisch-, cultureel- en sociaal kapitaal minder kansen hebben om goede schoolprestaties te behalen. Dit leidt tot kansenongelijkheid binnen het onderwijs.

[2] De locaties van de Internationale Schakelklas (ISK) en het praktijkonderwijs (pro) zijn hierin niet meegenomen wegens de bijzondere doelgroep.
[3] Badou, M., & Day, M. (2021). Kansenongelijkheid in het onderwijs. Verkennend onderzoek naar de factoren die samenhangen met onderwijs (on)gelijkheid. Utrecht: Verweij Jonker Instituut.

Om kansenongelijkheid binnen het Almere College te verkleinen is het van belangrijk dat *alle leerlingen goed gevolgd worden in hun lees- en spellingontwikkeling en dat ze waar nodig passende begeleiding kunnen krijgen.*

4. Aanbevelingen vanuit intern onderzoek

Zoals blijkt uit intern bovenschools onderzoek[4] zijn er binnen het Almere College nog verbeterpunten op het gebied van 'ontwikkeling en professionalisering' en 'intensievere begeleiding op ondersteuningsniveau 3'. Er gaan gelukkig ook veel zaken goed, namelijk de ondersteuningsniveaus 1 en 2 zijn zichtbaar binnen de scholen, er is leerling- en ouderbetrokkenheid en er is sprake van interprofessionele samenwerking. Ook het domein 'visie en missie' scoort een voldoende.
Om de dyslexiezorg binnen de stichting te verbeteren, worden er aanbevelingen gedaan. De aanbevelingen staan op volgorde van prioriteit:

- implementeer ondersteuningsniveau 3. Zoals uit de afgenomen Dyslexiescan is gebleken, voldoet de school op dit moment niet aan de wettelijke vereisten. Het faciliteren van deze ondersteuning dient vanuit het management geregeld te worden. De uitvoering van de ondersteuning zal gedaan worden door getrainde lees/spellingspecialisten;
- neem de professionalisering en ontwikkeling van het personeel op het gebied van dyslexie op in het beleidsplan van de stichting en in het schoolondersteuningsplan (SOP);
- stel een stuurgroep aan die bestaat uit; een bovenschoolse dyslexiecoördinator, iemand uit het management, lees/spellingspecialisten, orthopedagogen en verschillende sectiehoofden en vakdocenten;
- laat de stuurgroep een interne scholing op het gebied van dyslexie ontwikkelen en uitvoeren;
- neem per locatie een dyslexiescan af, zodat er gerichte verbeteringen aangebracht kunnen worden die passend zijn bij de betreffende locatie;
- laat de stuurgroep een PDCA-cyclus opzetten omtrent dyslexiezorg.

Om bovengenoemde punten goed aan te kunnen gaan pakken, is ondersteuning en betrokkenheid vanuit het management en de zorgcoördinator nodig.

[4] 'Ernstige lees- en spellingproblemen of dyslexie' uit 2022 van mevr. M. de Vries

5. Ondersteuningsniveaus

ONDERSTEUNINGSNIVEAU	STAP	
Niveau 1 Goed lees- en spellingonderwijs in klassenverband	1 Kwaliteit instructiegedrag en klassenmanagement 2 Juist gebruik van effectieve methodes[1] 3 Gebruik leerlingvolgsysteem	BASISONDERSTEUNING
Niveau 2 Extra begeleiding in de klas door de leerkracht (zwakste 25% van de leerlingen)	4 Vaststellen van potentiële uitvallers en voldoende differentiatie en extra instructie in de klas	
Niveau 3 Specifieke interventies die afgestemd zijn op hiaten, uitgevoerd en/of ondersteund door de lees-/spellingspecialist op school	5 Vaststellen leerlingen met ernstige lees-/spellingproblemen en aanbieden specifieke interventie individueel of in een klein groepje (intensieve, planmatige en doelgerichte begeleiding) 6 Vaststellen van achterstand en hardnekkigheid: vermoeden van dyslexie	
Niveau 4 Diagnostiek en behandeling door zorgverlener (zwakste 4% van de leerlingen)	7 Vaststellen van dyslexie (psychodiagnostisch onderzoek) 8 Gespecialiseerde dyslexiebehandeling	

Figuur 1: Continuüm van onderwijs en zorg (naar Struiksma, 2005)

De ondersteuningsniveaus binnen het onderwijs staan beschreven in het continuüm van onderwijs en zorg. Deze gaat uit van gestapelde ondersteuning. Dit houdt in dat – afhankelijk van de ernst van de problematiek – de leerling een passend onderwijsaanbod krijgt met zo nodig steeds een intensiveringsstap erbij. Er zijn leerlingen die alleen lees- en spellingonderwijs in klassenverband nodig hebben (ondersteuningsniveau 1; ON1). Andere leerlingen hebben meer moeite met lezen en/of spellen en hebben daarnaast onder andere verlengde instructie nodig om de groepsdoelen te bereiken (ondersteuningsniveau 2; ON2). Voor een deel van de leerlingen is dat voldoende. Maar er zijn ook leerlingen die daar bovenop behoefte hebben aan een nog intensievere en systematische aanpak (ondersteuningsniveau 3; ON3). Als bij deze leerlingen vervolgens een flinke achterstand blijft bestaan ondanks intensivering van de begeleiding in het onderwijs, dan kan er een vermoeden van dyslexie ontstaan en kan er door een zorgverlener[5] diagnostiek en waar nodig begeleiding worden uitgevoerd (ondersteuningsniveau 4; ON4). Gestapelde ondersteuning houdt in dat ondersteuning op voorgaande niveaus blijft doorgaan – wanneer er een specifieke interventie op ON3 wordt geboden blijft de ondersteuning op ON1 én ON2 ook doorgaan – en het impliceert dat een leerling afhankelijk van de ondersteuningsbehoeften meer of minder hulp en begeleiding kan krijgen. ON 1, 2 en 3 behoren op alle scholen tot de basisondersteuning binnen Passend Onderwijs.

[5] Binnen het Almere College zijn dit de werkzame orthopedagogen(-generalist).

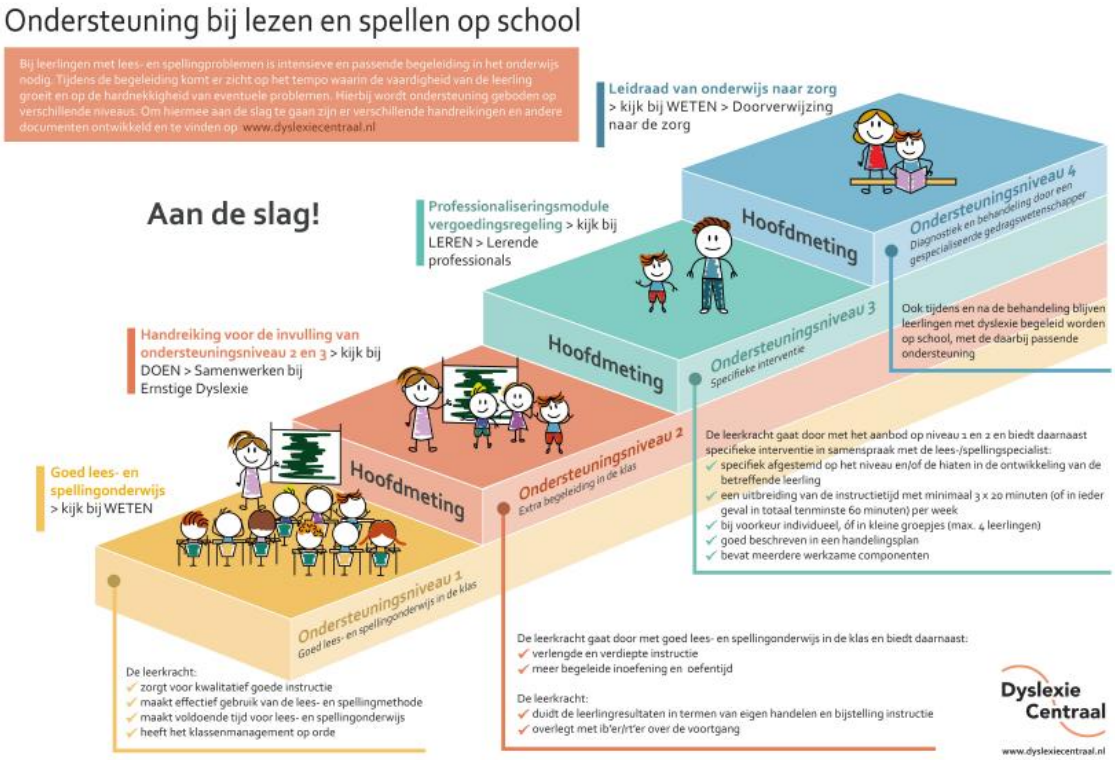
De basisondersteuning wordt zo ingevuld dat ON 1, 2 en 3 elkaar versterken. Dat vraagt om passende inzet van personele- en financiële middelen. Het onderwijs faalt niet als het binnen de onderwijscontext alleen niet lukt om alle leerlingen te leren lezen. Er zal altijd een groep leerlingen zijn die aanvullend hierop gespecialiseerde zorg nodig heeft om minimaal op een functioneel niveau te leren lezen. Door een effectieve invulling van de ondersteuningsniveaus wordt deze groep zo klein mogelijk gehouden.

Ondersteuningsniveau 1 (ON1): goed onderwijs in klassenverband.
De basis is goed lees- en spellingonderwijs in klassenverband, dat wil zeggen: adequaat ingericht effectief lees- en spellingonderwijs op groepsniveau. Op ON1 gaat het om het effectief gebruik van de methode, het bieden van voldoende tijd voor lees- en spellingonderwijs, het zo nodig herhalen van de klassikale instructie, de kwaliteit van de instructie, het klassenmanagement en het hanteren van een leerlingvolgsysteem. In het voortgezet onderwijs zal dit name tijdens de lessen Nederlands aan de orde komen.

Ondersteuningsniveau 2 (ON2): extra begeleiding in de klas.
Wanneer de leerling onvoldoende profiteert van het basisaanbod (ON 1), wordt het lees- en spellingonderwijs voor deze leerling geïntensiveerd. Wat is nu het onderscheid tussen ON1 en ON2? ON2 is een intensivering van ON1: verlengde- en verdiepende instructie, herhaling in kleinere stappen, specifieker van inhoud en met meer oefentijd en meer begeleide inoefening. Het doel van ON2 is dan ook dat de leerling de aansluiting met de methode, en daarmee met de groep, kan behouden. De effectiviteit van de ondersteuning van de docent en de bestede leertijd bepalen het succes van ON2. Het gaat erom de leerling zo te ondersteunen en begeleiden, dat deze de volgende stap binnen het curriculum op tijd kan maken en de leerling – binnen de bandbreedte die de school daarvoor heeft vastgesteld – de aansluiting met de groep behoudt (convergente differentiatie). Binnen ON2 is de tijd die daaraan wordt besteed geen normatief criterium (wordt niet voorgeschreven), maar staat ten dienste van bovengenoemd doel. Na een aantal weken inzet van ON2 kan overwogen worden om de begeleiding te stoppen als de leerling weer aansluiting heeft bij de groep. Voor andere leerlingen moet serieus gedacht worden aan verdere intensivering in de vorm van ON3.

Ondersteuningsniveau 3 (ON3): specifieke lees- en spellinginterventies.
Wanneer ON1 en ON2 er niet toe leiden dat de leerling het tempo van de groep kan bijhouden, maar zijn lees- en/of spellingontwikkeling stagneert, moeten meer specifieke interventies geboden worden. Specifiek houdt in dit geval in dat de gekozen interventie past bij de leerling en diens ondersteuningsbehoeften en is afgestemd op hiaten in diens lees- en/of spellingontwikkeling. Om dit helder te krijgen is een nadere analyse van het lees- of spellinggedrag nodig. De keuze voor de aanpak is individueel afgestemd op grond van de gesignaleerde hiaten. Met andere woorden, de interventie is bewust gericht op juist die elementen in het lees- en spellingproces waar de leerling laat zien er moeite mee te hebben. ON3 is een zoektocht naar de juiste aanpak voor precies die ene leerling. Daarom vraagt deze zoektocht bij voorkeur om een individuele aanpak. In de organisatie van de interventie is het mogelijk om, afhankelijk van de ondersteuningsbehoeften van de leerling, beredeneerd te kiezen voor ofwel een individuele- ofwel een groepsgewijze (maximaal 6 leerlingen) aanpak.

Ondersteuningsniveau 4: diagnostiek en behandeling door zorgverlener.
Wanneer de lees- en/of spellingontwikkeling achter blijft lopen ondanks gestapelde zorg waaronder goed uitgevoerde en voldoende intensieve interventie op ON3 worden de lees- /spellingproblemen hardnekkig genoemd: de lees- en/of spellingontwikkeling stagneert en de leerling profiteert niet of nauwelijks van de geboden interventie.
De school onderbouwt de achterstand en de hardnekkigheid door toetsresultaten te rapporteren en de geboden ondersteuning op ON 1, 2 en 3 op navolgbare wijze te documenteren in een leerlingdossier (op het Almere College in Magister en Presentis). De zorgverlener (op het Almere College; orthopedagoog onder supervisie van de orthopedagoog-generalist) stelt vervolgens vast of er inderdaad sprake is van ernstige-, hardnekkige- en specifieke lees- en spellingproblemen waardoor de diagnose dyslexie[6] gesteld kan worden.
De school blijft verantwoordelijk voor het bieden van goed lees- en spellingonderwijs op alle niveaus, ook wanneer een leerling in een diagnostiek- of behandeltraject bij een zorgverlener zit en in de periode na de behandeling. In overleg met de zorgverlener en de ouders wordt gezocht naar de optimale invulling van de ondersteuning van de leerling. Zowel onderwijs, ouders als zorg zijn blijvend betrokken bij de begeleiding van de leerling.[7]
NB: Op het voortgezet onderwijs komen leerlingen niet meer in aanmerking voor de vergoede dyslexiezorg vanuit de zorgverzekering.

[6] Zie bijlage 4 voor alle onderdelen van het dyslexieonderzoek.
[7] Bron: Handreiking voor de invulling van ondersteuningsniveau 2, 3 en 4 bij lees/spellingproblemen en dyslexie van Dyslexie Centraal.

6. Samenwerkingsverband en schoolondersteuningsplan

De regels voor ondersteuning in het onderwijs worden door de wet aan het samenwerkingsverband teruggelegd. Het samenwerkingsverband (VO2305 Hanzeland VO) heeft de plicht om een ondersteuningsplan vast te stellen waarin de zorg staat omschreven die het samenwerkingsverband met haar scholen kan bieden.

In dit ondersteuningsplan staat in ieder geval:

- de basisondersteuningsvoorzieningen die op alle vestigingen van scholen in het samenwerkingsverband aanwezig zijn;
- de procedure voor verdeling, besteding en toewijzing van ondersteuningsmiddelen;
- de procedure en criteria voor de plaatsing van leerlingen op scholen voor voortgezet speciaal onderwijs;
- de procedure voor terugplaatsing van leerlingen uit het voortgezet speciaal onderwijs van wie de tlv is verstreken;
- de beoogde en bereikte kwalitatieve- en kwantitatieve resultaten van het onderwijs aan leerlingen die extra ondersteuning behoeven;
- de wijze waarop ouders informatie wordt verstrekt over de ondersteuningsvoorzieningen.

Het samenwerkingsverband Hanzeland (VO2305, voorheen IJssel-Vecht) beschrijft in het ondersteuningsplan (2020-2024) dat er naast de basisondersteuning ook ruimte moet zijn voor extra ondersteuning. De verschillende ondersteuningsniveaus worden hier niet expliciet in benoemd. Daarnaast verwijst het samenwerkingsverband naar de individuele schoolbesturen om deze extra ondersteuning te beschrijven.

In het schoolondersteuningsplan (SOP) van het Almere College wordt genoemd dat er per locatie en per afdeling verschillende startpunten zijn. Als doel voor 2022-2025 wordt vermeld dat reken- en taalbeleid van de school wordt versterkt. Hier wordt planmatig aan gewerkt en cyclisch wordt dit geëvalueerd. Dit doel geldt voor alle afdelingen en wordt uitgevoerd door de vaksecties in samenwerking met de rectoren. Een doel voor schooljaar 2023-2024 is een eenduidig dyslexie en dyscalculieprotocol maken voor alle afdelingen. Dit gekoppeld aan het taal- en rekenbeleid. Dit doel geldt voor alle afdelingen en wordt uitgevoerd door de orthopedagogen in samenwerking met lees/spellingsspecialist en rectoren.

Om bij te dragen aan het ontwikkelen van functionele geletterdheid voor alle leerlingen is het van belang dat op alle locaties eenzelfde beleid gehanteerd wordt rondom het begeleiding van leerlingen met ernstige lees- en spellingproblemen in ON3 en dat leerlingen toegang hebben tot ON4 (diagnostiek en behandeling).

7. Inrichting ondersteuningsniveau (ON) (1 en 2), 3 en 4 in leerjaar 1 en 2[8]

In dit bovenschools beleidsplan wordt niet uitgebreid ingegaan op de uitwerking van ON1 (goed lees- en spellingonderwijs in klassenverband) en ON2 (extra begeleiding in de klas door de docent). Hiervoor wordt verwezen naar het taalbeleid (of plan basisvaardigheden taal) van de locaties van het Almere College[9].

De inrichting van de ondersteuningsniveaus wordt op het Almere College op alle locaties en afdelingen aangeboden in leerjaar 1 en 2. De achterliggende gedachte hierbij is dat niet alle leerlingen starten in het voortgezet onderwijs op of boven 1F niveau. De ontwikkeling van de (technische) lees- en spellingvaardigheid gaat nog door in het voortgezet onderwijs. Leerlingen met lees- en/of spellingproblemen en dyslexie hebben hier extra ondersteuning bij nodig. Het kan gaan om gerichte ondersteuning bij het lezen en spellen, maar ook om de leerling in zijn kracht te zetten en het (zelfstandig) leren omgaan met lees- en spellingproblemen en/of dyslexie. Wanneer een leerling in leerjaar 2 start in ON3 en er is een vervolg op ON4 nodig in leerjaar 3 dan kan dit.

Wanneer blijkt dat een leerling uit leerjaar 1 of 2 meer ondersteuning nodig heeft op het gebied van functionele geletterdheid (de leerling is een potentiële uitvaller) wordt de leerling door de coach/mentor besproken met de leerlingcoördinator en de lees/spellingspecialist. Aan leerling en ouders wordt toestemming gevraagd de gegevens van de leerling te bespreken met de lees/spellingspecialisten. ON1 is aanwezig en biedt onvoldoende voor de leerling.

Om goed in kaart te brengen of de leerling uitval laat zien en welk referentieniveau de leerling heeft wordt binnen het Almere College gebruikt gemaakt van het JIJ! leerlingvolgsysteem. De toetsen in JIJ! meten methode-onafhankelijk referentieniveaus en doen daar een uitspraak over. Om in kaart te brengen welke leerlingen ondersteuning nodig hebben op het gebied van lezen en/of spelling worden de volgende toetsen afgenomen en geanalyseerd:

- De *toets Nederlands taalverzorging* geeft zicht op de spellingvaardigheid (aspecten van: alfabetische spelling, leestekens, logografische spelling, morfologische spelling, morfologische spelling op syntactische basis, orthografische spelling en overige spellingregels) van de leerling.
- De *toets Nederlands lezen* (aspecten van: begrijpen, evalueren, interpreteren, opzoeken, overig - lokaal tekstbegrip, samenvatten, techniek en woordenschat) geeft zicht op het niveau van technisch- en begrijpend lezen.

Aan de hand van deze toetsen kan vastgesteld worden welk niveau de leerling heeft voor lezen en spelling en op welke onderdelen daarbinnen goed of minder goed wordt gescoord. Er kan geen uitspraak over de aanwezigheid van dyslexie worden gedaan.

[8] Voor leerlingen in hogere leerjaren wordt per leerling bekeken of en welke vorm van interventie en/of onderzoek geboden kan worden. Dit betreft slechts enkele leerlingen per schooljaar.
[9] Zie de concept versie van het plan basisvaardigheden taal van locatie Copernicus door mevr. van Hattem.

Mocht uit analyse van de toetsgegevens en overleg met betrokken collega's (coach, lees/spellingspecialist en leerlingcoördinator) naar voren komen dat er sprake lijkt van problemen op het gebied van de functionele geletterdheid dan krijgt een leerling 10 weken ondersteuning op ON2: extra begeleiding in de klas door de docent (zwakste 25% van de leerlingen). Uiteraard alleen als leerling en ouders op de hoogte worden gesteld en akkoord gaan. Deze begeleiding moet bestaan uit voldoende differentiatie en extra instructie in de klas. Hiervoor wordt verwezen naar de beleidsplannen basisvaardigheden taal van de diverse locaties.

Mocht de leerling met het inzetten van ON2 na 10 weken geen vooruitgang boeken dan vindt er een screening plaats waar de lees- en spellingvaardigheden nader in kaart worden gebracht. Er wordt gekeken naar:

- de ernst van de problematiek
- de hardnekkigheid van de problematiek
- alternatieve verklaringen voor de lees- en spellingproblemen.

De *lees/spellingspecialist* van de locatie waar de leerling onderwijs volgt neemt de screening af en analyseert het bij school bekende dossier van de leerling in overleg met de orthopedagoog.

De volgende zaken worden afgenomen:

- docenten van de leerling vullen *de signalenlijst* (zie bijlage 1) uit het Protocol Dyslexie Voortgezet Onderwijs in. Met deze signalenlijst kunnen docenten nagaan hoe men in lessen informatie kan verkrijgen over leerlingen die met een aantal van deze problemen kampen. Om signalen te registreren is observatie alleen niet voldoende. Signalen moeten ook uitgelokt worden door het geven van specifieke taken of door het vragen stellen aan leerlingen.
- *Observatie tijdens het lezen van een tekst.* De leerling leest een korte tekst hardop voor. De lees/spellingspecialist observeert het technisch lezen van de leerling en maakt hiervan een kort verslag. Let op: vloeiendheid, fouten, herhalingen. Gebruik hierbij ook de signalenlijst.
- *Eén-minuut-test (EMT) en Klepel.* Het meten van de technische leesvaardigheid van bestaande- en pseudowoorden. Het gebruik van de EMT in combinatie met de Klepel geeft aanwijzingen voor classificatie en behandeling van leesproblemen. De test is bedoeld voor leerlingen in de leeftijd van 7 t/m 14 jaar (groep 4 tot en met 8 in het primair onderwijs, en de leerjaren 1 en 2 van het vervolgonderwijs). Dit kan worden ingezet in zowel het regulier- als in het speciale onderwijs.
- *PI-dictee.* Het PI-dictee is een spellingtoets waarmee je de vaardigheid in het schrijven van woorden kunt onderzoeken (groep 3 t/m 8).

Het screeningsformulier (zie bijlage 2) wordt zo volledig mogelijk ingevuld en besproken met de orthopedagoog en vervolgens met leerling en ouders.
Wanneer specifiek wordt gedacht aan problemen op het gebied van technisch lezen en spelling stroomt de leerling door naar ON3: specifieke lees- en spellinginterventies. In de organisatie van de ON3 is het mogelijk om, afhankelijk van de ondersteuningsbehoeften van de leerling, beredeneerd te kiezen voor ofwel een individuele ofwel een groepsgewijze (maximaal 6 leerlingen) aanpak.

Daarbij kan gebruik gemaakt worden van de volgende interventieprogramma's: BLOON, Dexlex en Spelling in de Lift Adaptief voor spelling en RALFI lezen voor technisch lezen. Zie bijlage 3 voor inhoudelijke informatie en de kosten. Hieruit wordt in 2025-2026 een keuze gemaakt.

Bij leerlingen in ON3 wordt er een handelingsplan opgesteld en uitgevoerd door de lees/spellingspecialist i.o.m. leerling en ouders. De begeleiding vindt op school plaats, wel worden ouders en leerling gevraagd ook thuis te blijven lezen en te oefenen met onderdelen uit de interventieprogramma's. Zie hieronder voor richtlijn voor het opstellen van een handelingsplan.[10]

Normatieve richtlijnen voor een handelingsplan:

- De beginsituatie is aangegeven (nulmeting)
  - Welke toets is afgenomen en wat was het resultaat (score, niveau)?
  - Waar laat de leerling uitval zien? (foutenanalyse, mag ook los beschikbaar zijn).
- Er zijn SMART-O-doelen opgesteld voor deze individuele leerling
  - De doelen zijn specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch, tijdsgebonden, onderwijsbaar.
  - Wat moet worden verbeterd? (bijvoorbeeld uitbreiden letterkennis, fonologische vaardigheden, verbeteren leesaccuratesse, verhogen leestempo, beheersen regel open en gesloten lettergreep).
  - Er wordt aangegeven wanneer er met welke toets(en) wordt geëvalueerd.
- Er is beschreven hoe de hulp wordt georganiseerd
  - Wie geeft de begeleiding? (lees-/spellingspecialist, leerkracht, onderwijsassistent, onder de voorwaarden zoals genoemd in Box 3)
  - Op welke momenten en hoe lang?
  - In welke periode/aantal weken wordt de hulp geboden?
  - Hoe groot is de groep leerlingen die tegelijkertijd begeleiding krijgt?
  - In welke ruimte? (In of buiten de klas? Op de gang, in RT-ruimte etc.)
- Hoe wordt het doel bereikt? Welke materialen en methodes worden op welke manier gebruikt?
- Evaluatie
  - Welke toets is afgenomen?
  - Wat is het resultaat?
  - Zijn de doelen bereikt?
  - Vervolg?

Box 4 Normatieve criteria voor een groeps-/handelingsplan

Na 10 weken in ON3 wordt er geëvalueerd en worden opnieuw de EMT, Klepel en PI-dictee afgenomen. Wanneer bij de leerling vooruitgang wordt geboekt rond de leerling de interventie af en gaat de leerling terug in ON1 en 2.
Bij geen vooruitgang, geen contra-indicaties en scores bij de 10% zwakst scorende leerlingen wordt er in overleg met leerling en ouders een dyslexieonderzoek aangevraagd bij de orthopedagoog[11]. Na onderzoek worden er specifieke adviezen voor de leerling gegeven.

Uitzonderingen:
Mochten er twijfels zijn of er sprake is van specifieke problemen op het gebied van technisch lezen of spelling of dat er meer algemene leerproblemen spelen of andere verklaringen mogelijk zijn, dan kan in overleg met de leerlingcoördinator en lees/spellingspecialist worden overwogen de leerling (met toestemming van leerling en ouders) te bespreken in het ZorgAdviesTeam van de betreffende locatie.

[10] Bron: uit de handreiking voor de invullen van ondersteuningsniveau 2, 3 en 4 bij lees-/spellingsproblemen en dyslexie van Dyslexie Centraal
[11] Zie bijlage 3 voor een format dyslexieonderzoek, inclusief de binnen het Almere College beschikbare testinstrumenten.

Mocht de leerling bij de 10% zwakst scorende leerlingen scoren en de leerling heeft in het verleden (op de vorige (basis)school) ondersteuning gehad op ON3 en er worden geen alternatieve verklaringen voor de lees- en/of spellingproblemen gevonden dan kan de orthopedagoog dossieronderzoek doen en eventueel een dyslexieonderzoek afnemen. De leerling stroomt door naar ON4 (diagnostiek en behandeling).

8. Arrangement na ON4: wel/geen diagnose dyslexie

Uit ON4 blijkt een diagnose dyslexie
Bij een diagnose dyslexie wordt een gesprek gepland met de lees/spellingspecialist en vindt er een psycho-educatie bij dyslexiearrangement plaats aan de hand van het werkboek Wegwijs in dyslexie van, van der Beek, Monch, Toll en van Luit.
Dit traject bestaat oorspronkelijk uit 10 sessies (van gemiddeld 60 minuten) en 2 tussenevaluaties (van gemiddeld 30 tot 60 minuten). *Voorstel is om het traject in te korten; 5 sessies en 1 evaluatiemoment. Sessies uit het werkboek zullen dan gecombineerd worden en/of er wordt aan de start geïnventariseerd waar de leerling(en) behoefte aan heeft/hebben.*
Er kan ook gekozen worden om dit arrangement gedurende het schooljaar standaard tweemaal aan te bieden in de periode oktober-november en februari-maart. Dan kunnen leerlingen met een recente diagnose dyslexie deelnemen evenals leerlingen die al op het Almere College zijn binnengekomen met een diagnose dyslexie en die angstig, somber of onzeker zijn als gevolg van dyslexie. Doel van het arrangement is om leerlingen beter te leren omgaan met dyslexie en dat ze met meer zelfvertrouwen hun schoolloopbaan kunnen vervolgen.

Er wordt op het Almere College *geen dyslexiebehandeling (training van lees- en spellingvaardigheden)* geboden na een diagnose dyslexie. We richten ons op het psycho-educatiearrangement en het inzetten van dispenserende- en compenserende maatregelen om frustratie van talent te voorkomen. Deze maatregelen kunnen per leerling verschillen en zijn terug te vinden op de dyslexieverklaring welke onder kenmerken in Magister hangt.

Richting het centrale examen bieden we binnen het Almere College de mogelijkheden voor leerlingen met dyslexie die ieder jaar worden gepubliceerd via het College voor Toetsen en Examens (CvTE).

Uit ON4 blijkt geen diagnose dyslexie
Wanneer er uit ON4 geen diagnose dyslexie komt, worden de adviezen uit het onderzoek besproken door de orthopedagoog(-generalist) met leerling, ouders en lees/spellingspecialist. Blijven er wel problemen op het gebied van lezen en/of spellen bestaan en de leerling heeft er last van, dan wordt de leerling met hulpvraag besproken in het ZorgAdviesTeam van de betreffende locatie. Wellicht is een arrangement studiebegeleiding passend. Bij geen hulpvraag gaat de leerling terug naar ON1 en ON2.

Leerlingen met een diagnose dyslexie vanuit de vorige school
De lees/spellingspecialist per locatie brengt de leerlingen in kaart met een diagnose dyslexie. Er moet een dyslexieverklaring aanwezig zijn in Magister of Presentis. De lees/spellingspecialist voert in de periode september-oktober van elk leerjaar startgesprekken met de leerlingen met dyslexie en/of ouders. Dit kan ook in een groepsbijeenkomst waar algemene informatie wordt gegeven over dyslexie en de middelen die binnen het Almere College van toepassing zijn.

Leerlingen (met toestemming van ouders) kunnen na deze bijeenkomst aangeven:

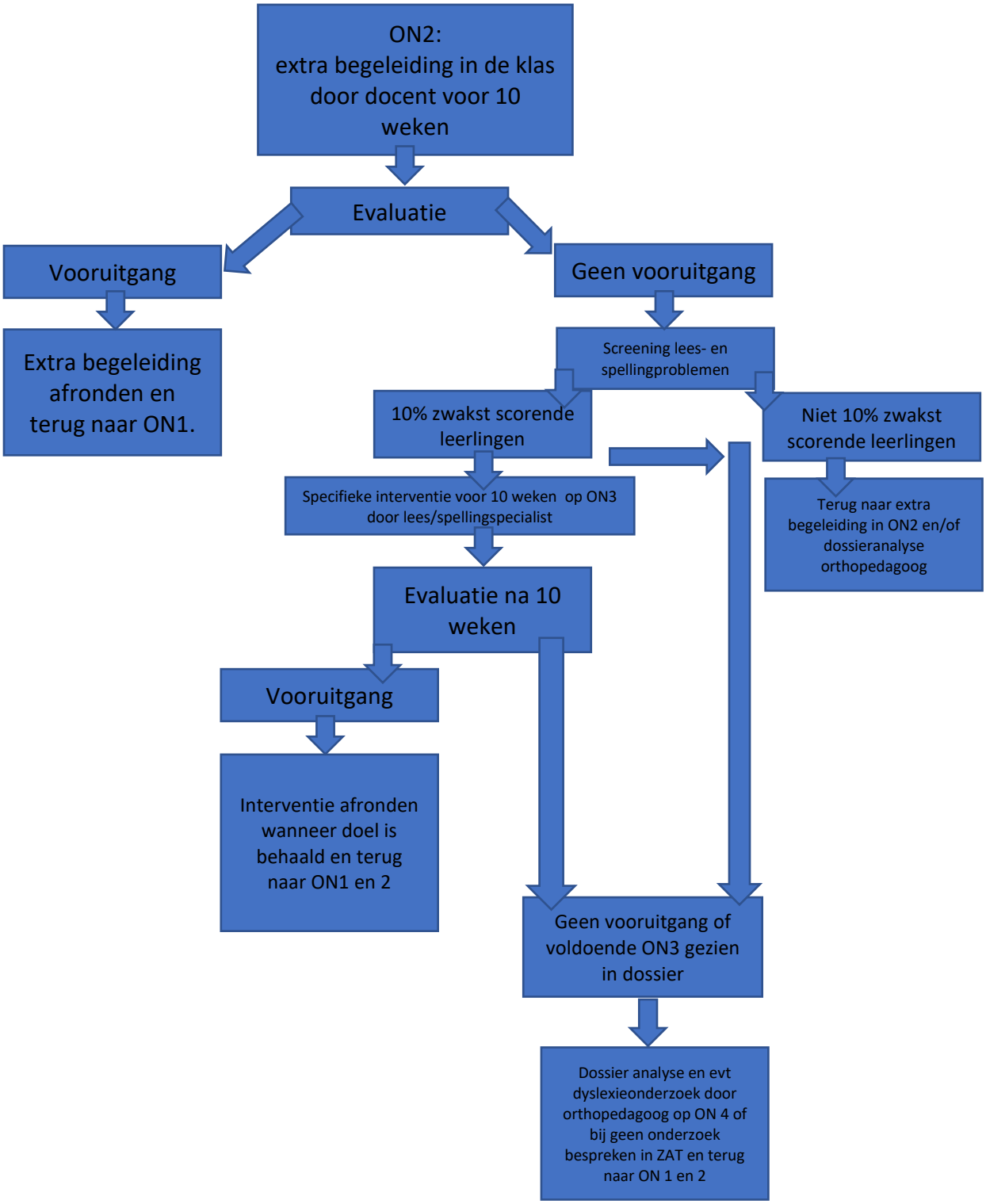
- of ze willen deelnemen aan het arrangement psycho-educatie bij dyslexie
- of dat ze behoefte hebben aan een individueel gesprek
- of dat ze geen vervolg wensen

De lees/spellingspecialist noteert de afspraken per leerling in Magister of Presentis zodat deze voor alle docenten inzichtelijk zijn. *Zie als voorbeeld van maatregelen en het format dyslexiepas de bijlage.*

9. Concrete afspraken n.a.v. aanbevelingen

Tijdens het BRO (Bestuur en rectoren overleg) op 1 april 2025 is afgesproken dat er per 2025-2026 een stuurgroep wordt samengesteld bestaande uit de regisseur passend onderwijs, één orthopedagoog vanuit Dronten en één orthopedagoog vanuit Kampen, waar nodig aangevuld met de lees/ spellingspecialist. Zij monitoren het onderliggende beleid en stellen waar nodig een werkgroep samen om het beleid volgens de PDCA-cyclus te blijven volgen. Er zal voor de locaties in Dronten en de locaties in Kampen een lees/spellingspecialist worden aangesteld.

10. Stroomschema bij ondersteuning

11. Stroomschema bij een diagnose dyslexie

